

Gemeente Alblasserdam
T.a.v. Gemeenteraad
Postbus 2
2950 AA ALBLASSERDAM

Dordrecht, 17 juni 2025

Onderwerp: raadsinformatiebrief: voorkomen sluiting bibliotheek
Kenmerk: 202517061

Geachte gemeenteraadsleden,

Bibliotheek AanZet levert een bijdrage aan het welbevinden van de inwoners, zodat zij erbij horen, naar vermogen meedoen en een bijdrage leveren aan de samenleving. De inwoners van Alblasserdam maken gebruik van onze collectie en verblijven, ontmoeten, werken, studeren, ontspannen, delen kennis en raken geïnspireerd en gestimuleerd in de bibliotheek. De bibliotheek heeft een brede rol in het dorp. Op gebied van geletterdheid, welzijn, burgerschap en het laten functioneren van de lokale democratie. De bibliotheek is, als belangrijk onderdeel van De Rederij, een verblijf- en ontmoetingsplek voor iedereen.

Sluiting onafwendbaar

Met het voorliggende Collegebesluit, waarin wordt voorgesteld om de komende jaren een bezuiniging op de bibliotheek te realiseren die over drie jaar een mindering van € 120.000 zou betekenen, is sluiting van de bibliotheekvestiging in De Rederij onafwendbaar.

We zijn blij dat constructieve gesprekken met wethouder de Deugd hebben geleid tot een aanpassingen in het bedrag, van de eerder aangekondigde bezuiniging van € 160.000 over drie jaar, naar € 120.000. Dit is echter niet genoeg om de bibliotheek in Alblasserdam te behouden. We blijven ook de komende periode met elkaar in gesprek om te zoeken naar oplossingen, maar willen u als gemeenteraad met klem meegeven dat we ondanks deze aanpassing en nogmaals, met veel waardering voor de inzet van de wethouder en het College, geen bibliotheekvestiging kunnen open houden in de gemeente.

Gemiddelde bijdrage per inwoner

Tijdens de insprekavond op dinsdagavond 13 mei jl. is verder door de raad gerefereerd aan een landelijk gemiddelde bijdrage aan de bibliotheekdienstverlening van € 12 per inwoner. Bibliotheek AanZet herkent zich niet in dit bedrag. De landelijke gemiddelde bijdrage per inwoner ligt op € 26,25. Bibliotheek AanZet nuanceert dit bedrag door het normenkader van de VOB te hanteren. Dit bedrag houdt rekening met het inwoneraantal van Alblasserdam, te weten € 22 per inwoner (voor gemeente kleiner dan 30.000 inwoners).

Bijstellen subsidieopdracht 2025

Ook in 2025 heeft de bibliotheek een bezuiniging door te voeren, die verband houdt met hogere huur- en servicekosten en de stijging van lonen conform cao. Twee prijsontwikkelingen die leiden tot een bezuiniging die ons dit jaar al noodzaakt om twee dagdelen in de week per volgende maand te moeten sluiten.

Tenslotte is Bibliotheek AanZet in gesprek met alle twaalf gemeentes waarvoor wij werkzaam zijn, onder andere over de evenredige bijdrage aan de kernorganisatie. Uit onze analyse blijkt dat de bijdrage van Alblasserdam naar rato lager is dan gemiddeld en naar verwachting zal

moeten worden bijgesteld. De gesprekken hierover worden gevoerd binnen een samenwerkingsoverleg van Bibliotheek AanZet met alle twaalf gemeentes.

Zorgplicht

Vanaf 2027 geldt in de Bibliotheekwet een zorgplicht. Het Rijk wil hiermee in voorzien dat gemeenten het bibliotheeknetwerk versterken. Naast de wettelijke bepalingen in de Wsob, ontwikkelt de VNG een bijbehorend normenkader. Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is, dat de huidige dienstverlening van bibliotheken per gemeente als vertrekpunt geldt en behouden dient te worden. En dat er, onder andere met de beschikbare Rijksgelden, de komende jaren toegegroeid kan worden naar een robuuste bibliotheekvoorziening. Voor een gemeente met circa 20.000 inwoners zoals Alblasserdam, geldt een richtbedrag van € 22 per inwoner. Het in de bezuinigingsmaatregelen genoemde 'regionaal gemiddelde' van € 12 is:

- 1) geen correct bedrag, aangezien het regionale gemiddelde hoger uitkomt dan dit bedrag en afhankelijk is van hoe je berekent; en
- 2) een onjuiste aanname, aangezien alle gemeentes in onze regio minder betalen dan wat het VNG-normenkader voorschrijft.

Met onze twaalf gemeenten zijn wij vergевorderd om te concretiseren wat een robuuste bibliotheekvoorziening inhoudt. De aankomende wijziging van de Wsob schrijft voor dat gemeenten een toekomstgericht beleidsplan maken in samenwerking met de bibliotheek om daarin uit te stippelen hoe die voorziening kan worden gerealiseerd.

Gemeente Alblasserdam is met de huidige bibliotheek dicht bij de gestelde eisen van de zorgplicht in de nieuwe Bibliotheekwet. In de vestiging wordt samengewerkt met sociale, educatieve en cultuurpartners vanuit een gezamenlijke programmering om aan de gemeentelijke speerpunten te werken. Hier nu op bezuinigen doet afbreuk aan wat is opgebouwd. De bezuinigingen komen direct ten koste van de volwassenprogrammering (De Rederij), de jeugdprogrammering en de dienstverlening voor effectief leesonderwijs, taalontwikkeling en informatievaardigheden aan de Alblasserdamse scholen. Met het oog op de zorgplicht zou daarmee sprake zijn van kapitaalvernietiging.

Structurele decentralisatie-uitkering

Het Rijk benadrukt de meerwaarde van de bibliotheek. Daarom wordt er vanaf 2025 structureel geïnvesteerd in het fysieke bibliotheekwerk en is er vanaf 2025 een decentralisatie-uitkering vanuit het Rijk beschikbaar. Deze is nadrukkelijk bedoeld voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel. Gemeente Alblasserdam kiest ervoor om deze (niet geoormerkte, maar expliciet) voor het bibliotheekwerk bedoelde financiële impuls, niet toe te kennen. Het betreft hier structureel door het Rijk toegekende middelen om als gemeente toe te kunnen groeien naar een robuuste bibliotheek.

De decentralisatie-uitkering, € 100.000 per jaar, is helpend bij het opvangen van het reeds ontstane tekort en bij het herstellen van het exploitatietekort dat de komende jaren fors zal oplopen. Door de inzet van deze decentralisatie-uitkering wordt de gemeente geholpen met het oplossen van het op dit moment bestaande exploitatietekort. Indien de volledige decentralisatie-uitkering in 2026 en verder niet aan de bibliotheek wordt verstrekt, is het sluiten van de bibliotheekvestiging in Alblasserdam onafwendbaar.

Historie

Bibliotheek AanZet heeft enkele jaren geleden samengewerkt met de gemeente aan de verhuizing naar en conceptontwikkeling van De Rederij. Dit tegen de wensen van inwoners in, wat ons veel negativiteit heeft opgeleverd. Boze klanten, minder bezoekers en een ineens zeer lage klanttevredenheidsscore in 2020 (4,5 op een schaal van 10). Inmiddels hebben we onze

reputatie goed weten op te bouwen, met dank aan de inzet van onze medewerkers (werknemers en vrijwilligers). Onze dienstverlening wordt inmiddels gewaardeerd met een 7,8 (feb. '25) en dagelijks bruist het in de Rederij.

Kosten samenleving

Hoewel moeilijk precies te kwantificeren zijn er diverse onderzoeken die aangeven dat het plausibel is dat investeringen in een sociale basisvoorziening als de bibliotheek rendabel zijn en kosten uitsparen in bijvoorbeeld de Wmo of uitkeringen. Kortom, wij vrezen kapitaalvernietiging die niet alleen welzijn van inwoners kost, maar op termijn ook nog nadelig is voor de gemeentebegroting.

Laaggeletterdheid kost de samenleving jaarlijks € 1 miljard, onderzocht Price Waterhouse Coopers enkele jaren geleden. Nu bezuinigen op de bibliotheek is een keuze die uiteindelijk kan leiden tot hogere maatschappelijke kosten.

Impactdoelstellingen

Bibliotheek AanZet vertaalt haar wettelijke taak en subsidieopdracht naar impactdoelstellingen. De aangekondigde bezuiniging zal leiden tot minder impact met betrekking tot de maatschappelijke opgaven waar wij een bijdrage aan leveren. Concreet betekent dat:

- Minder inzet op een geletterde samenleving. Met als gevolg:
  - o *Minder inzet op leesplezier en leesbevordering bij kinderen en volwassenen*
  - o *Een minder groot bereik van laaggeletterden, met onze diverse programma's*
- Minder participatie in de lokale informatiesamenleving
  - o *Minder Alblasserdammers werken aan hun digitale vaardigheden*
  - o *Geen IDO-sprekuren*
- Minder aandacht voor een leven lang ontwikkelen
  - o *Minder Alblasserdammers werken aan zelfredzaamheid*
  - o *Minder Alblasserdammers werken aan hun persoonlijke ontwikkeling*
- Minder levendige ontmoetings- en verblijfmogelijkheden in het dorp
  - o *De Rederij zonder bibliotheek is een minder levendige en aantrekkelijke plek, zonder bibliotheekprogrammering- en bezoekers*
  - o *Minder Alblasserdammers zullen de bibliotheek kunnen en/of willen bezoeken De reisbereidheid van veel bibliotheekbezoekers is gering*
  - o *Er zullen minder activiteiten georganiseerd kunnen worden*

Effecten per doelgroep

Jeugdleden 0-4 jaar

45% van de 0-4-jarigen zijn lid van de bibliotheek en komen daarmee structureel in aanraking met ons leesaanbod. Onze ambitie is om in 2025 door te groeien naar 50%. Aan de hand van de aangekondigde bezuinigingen zullen deze leden moeten uitwijken naar een buurgemeente, dit zal een sterk negatief effect hebben op het ledenaantal in deze doelgroep.

Jeugdleden 4-12 jaar

79% van de 4-12-jarigen zijn lid van de bibliotheek en komen daarmee structureel in

aanraking met ons leesaanbod, in de vestigingen en via onze communicatiekanalen. Hiermee dragen wij bij aan de vergroting van de woordenschat onder deze doelgroep. Deze grotere woordenschat is een indicator voor succesvol kunnen participeren in het onderwijs. Sluiting of afschaling van dienstverlening zal een sterk negatief effect hebben op het ledenaantal in deze doelgroep.

Jeugdleden 12-18 jaar

84% van de 12-18-jarigen zijn lid van de bibliotheek en komen daarmee structureel in aanraking met ons leesaanbod en dragen zo bij aan de woordenschat van deze doelgroep. Deze grotere woordenschat is een indicator voor succesvol kunnen participeren in het onderwijs. Sluiting zal een negatief effect hebben op het ledenaantal in deze doelgroep.

Activiteiten

0-99 jaar

In Alblasserdam boden we in 2024 **254** activiteiten aan, met in totaal **3.290** deelnemers. (Zie hieronder de activiteiten basisvaardigheden en nieuwkomers). Deze activiteiten kunnen bij sluiting van de bibliotheek niet voortgezet worden.

Basisvaardigheden en nieuwkomers

Vanuit de WEB-gelden Arbeidsmarktregio Drechtsteden boden we **135** activiteiten aan, met in totaal **613** deelnemers. We hielden **144** IDO-sprekuren waar we **106** bezoekers ontvingen. De deelnemers bezochten lokale activiteiten voor jong en oud, waaronder samenwerkingen met sociaal maatschappelijke en culturele partners. Ook vonden er digitale evenementen plaats, zoals livestreams en podcasts. Deze activiteiten kunnen bij sluiting van de bibliotheek niet voortgezet worden.

Frictiekosten

Het sluiten van een bibliotheekvestiging brengt frictiekosten met zich mee en kost arbeidsplaatsen. Bibliotheek Alblasserdam biedt werkgelegenheid aan 7 (parttime) bibliotheekmedewerkers. Daarnaast leveren 43 vrijwilligers een waardevolle bijdrage aan de lokale samenleving in Alblasserdam. Verder houden we bij een eventuele sluiting rekening met een forse daling van ledenaantallen en daarmee inkomstenderving. En een sterke klantontevredenheid, die in klantonderzoeken ook geuit zal worden.

Impact eventuele sluiting bibliotheek Alblasserdam

1. Grotere afstand tot dienstverlening bibliotheek

Uitleningen

Bij bibliotheek Alblasserdam wordt er goed geleend. Het totaal aantal uitleningen in 2024 van onze collectie in Alblasserdam is **106.250**, waarvan **24.510** materialen verlengd werden.

Het aantal uitleningen bij de jeugd lag op **46.010** en bij volwassenen op **35.730** (*verleningen niet meegenomen*).

Het gemiddelde aantal leningen per lid komt hiermee op **13** materialen per jaar.

De uitleenaantallen zullen bij een eventuele sluiting naar verwachting flink teruglopen, Aangezien bekend is dat de meeste inwoners niet naar een ander dorp gaan om de bibliotheek te bezoeken.

Informatievoorziening, ontmoeting, programmering

Bibliotheek Alblasserdam is 45,5 uur per week geopend en biedt diverse faciliteiten voor wijkbewoners. De bibliotheek geldt als informatievoorziening, ontmoetingsplek en biedt daarmee, naast boeken, tijdschriften en kranten, ook diverse andere faciliteiten. Een eventuele sluiting zal de impact van de bibliotheek op gebied van laaggeletterdheid, participatie in de informatiesamenleving, zelfredzaamheid en eenzaamheid in Alblasserdam sterk verminderen.

- **Faciliteiten**
  - Boeken, kranten, tijdschriften;
  - Printen, scannen, wifi, computers;
  - Leestafel & ontmoetingsplek in de wijk; en
  - Studie- en werkplekken.
- **Programmering**
  - Programmering (niet basisvaardigheden) in 2024: **254** activiteiten, met in totaal **3.290** deelnemers;
  - WEB-gelden Arbeidsmarktregio Drechtsteden in 2024: **135** activiteiten, met in totaal **613** deelnemers. **144** IDO-sprekuren met **106** bezoekers;
  - Wekelijkse programmering rondom lezen voor kinderen & ouders 0-4 jaar. O.a. ukkie drive-in en voorleeshelden;
  - Wekelijkse programmering rondom lezen voor kinderen 4-12 jaar. O.a. kinderboekensprekuren;
  - Wekelijkse programmering voor volwassenen rondom taal en digitaal. O.a. digitaal inloopsprekuren, klik & tik;
  - Wekelijkse spreken IDO; en
  - Maandelijks activiteiten en culturele programmering voor volwassenen rondom leesbevordering, persoonlijke ontwikkeling, burgerschap, democratie, etc. O.a. internationale vrouwendag, open gesprekken, lezingen, boekbesprekingen, e.d..
- **Informatiepunt Digitale Overheid**

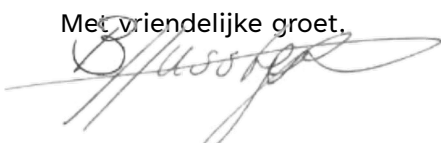
Naast IDO-sprekuren organiseren we digitale inloopsprekuren en Klik & Tik. In de praktijk komen hier ook veel vragen IDO terecht. De verwachting is dat het aantal hulpvragen dat wij in de vestiging kunnen beantwoorden, bij een eventuele sluiting sterk zal afnemen.

2. Impact op partners in de stad

In Bibliotheek Alblasserdam wordt veel samengewerkt met partners. Een eventuele sluiting heeft impact hebben op deze samenwerking en op de programmering rondom diverse thema's.

Mocht u vragen hebben over deze brief, dan nodigen wij u van harte uit contact met ons op te nemen.

Met vriendelijke groet,

Bas Hüsstege
Adjunct-directeur